

Sygn. akt I C 521/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marek Grodzki

Protokolant: Aleksander Kondej

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W. (1), R. W. i A. W. (2)

przeciwko (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania

1. zasądza, tytułem zadośćuczynienia, od pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. W. (1) kwotę 55.000 (pięćdziesiąt pięć tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od 09 sierpnia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza, tytułem odszkodowania, od pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. W. (1) kwotę 575 (pięćset siedemdziesiąt pięć) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 09 sierpnia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
3. zasądza, tytułem zadośćuczynienia, od pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda R. W. kwotę 55.000 (pięćdziesiąt pięć tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od 09 sierpnia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
4. zasądza, tytułem zadośćuczynienia, od pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda A. W. (2) kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od 09 sierpnia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
5. w pozostałym zakresie oddala powództwa;
6. pozostawić referendarzowi sądowemu szczegółowe wyliczenie kosztów procesu, ustalając, iż powodowie i pozwany, powinni ponieść koszty procesu po 50%.

Sygn. akt I C 521/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 maja 2016 roku (data prezentaty) powodowie A. W. (1), R. W. oraz małoletni A. W. (2) wniesli o zasądzenie od (...) Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.:

1. na rzecz A. W. (1) kwoty 92.500 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 sierpnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia

zapłaty oraz kwoty 4.538,25 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 sierpnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2. na rzecz R. W. kwoty 92.500 zł tytułem zadośćuczynienia wraz ustawowymi odsetkami od dnia 9 sierpnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

3. na rzecz A. W. (2) kwoty 102.500 zł tytułem zadośćuczynienia wraz odsetkami ustawowymi od dnia 9 sierpnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

oraz o zasądzenie na rzecz powodów kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictw w wysokości 51 zł.

Uzasadniając swoje żądanie powodowie wskazali, że zadośćuczynienie w wysokości po 92.500 zł, uwzględnia przyczynienie się ich zmarłego syna F. W. w wypadku, w wyniku którego poniósł śmierć, w 25% a nie tak jak ustalili ubezpieczyciel w 50%. Zdaniem powodów żądanie zapłaty na ich rzecz kwot po 92.500 zł tytułem zadośćuczynienia należy uznać za w pełni usprawiedliwione okolicznościami sprawy. W ich ocenie powyższe twierdzenia znajdują poparcie w niekwestionowanym i obiektywnie ocenionym dramatyzmie doznań powodów, skali, intensywności i długotrwałości ich cierpienia i wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią małoletniego dziecka, a także charakterze i rodzaju zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny po tej śmierci oraz stopniu w jakim powodowie nie mogą odnaleźć się w nowej rzeczywistości i nie są zdolni zaakceptować obecnego stanu rzeczy, wynikającego z utraty dziecka. Odnośnie roszczenia A. W. (2), w treści pozwu argumentowano, że był on bardzo związany emocjonalnie ze zmarłym bratem. Strona powodowa wskazała, że relacje jakie istniały między rodzeństwem były rodzinne, ciepłe i zażyłe. Zasądzenie na rzecz A. W. (2) zadośćuczynienia w kwocie 102.500 zł, uwzględnia uznane przez powodów przyczynienie zmarłego na poziomie 25% oraz wypłaconą polubownie przez pozwanego kwotę 10.000 zł. Zdaniem strony powodowej kwota ta jest adekwatna do stopnia krzywdy, bólu i traumy po nagłej i tragicznej utracie brata. Odnośnie odszkodowania za zwrot kosztów pogrzebu powódka określiła ich wysokości na kwotę 15.853 zł. (pозew, k. 4-10)

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 listopada 2011 roku pozwany (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że obowiązek odszkodowawczy z uwagi na przyczynienie się F. W. do wypadku powinien ulec obniżeniu tak jak w postępowaniu po zgłoszeniu szkody.. Pozwany podkreślił, że jedyną i wyłączną przyczyną wypadku z dnia 7 lipca 2013 roku było zachowanie F. W., który wtargnął wprost pod nadjeżdżający samochód. Odnośnie odsetek pozwany wskazał, że żądanie powodów w tym zakresie jest bezzasadne za okres poprzedzający wyrokowanie. Pozwany powołując się na stanowisko doktryny i judykatury wskazał, że zasądzenie zadośćuczynienia nie ma charakteru obligatoryjnego dlatego wcześniejsze naliczanie odsetek nie jest dopuszczalne, ponieważ do momenty wydania orzeczenia nie jest nawet wiadomym, czy świadczenie jest należne oraz jaka jest jego wysokość. (odpowiedź na pozew, k. 167-175)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 lipca 2013 roku w W. na ul. (...) na wysokości posesji przy ulicy (...) doszło do wypadku drogowego, w którym K. P. (1) kierując samochodem osobowym marki V. (...) o nr. Rej. (...), potrafił pieszege F. W., w wyniku czego 9-letni chłopiec zmarł. W chwili wypadku małoletni F. przechodził przez ul. (...) pod skosem, w miejscu niedozwolonym, z lewej na prawą stronę patrząc z kierunku ruchu pojazdu.

Z punktu widzenia zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego zachowanie F. było nieprawidłowe i przyczyniło się do powstania wypadku w dniu 7 lipca 2013 roku. Zasadniczym błędem F. jako pieszege i bezpośrednią przyczyną wypadku było to, że mimo takiego obowiązku podczas pokonywania jezdni nie zachował szczególnej ostrożności i nie ustąpił

pierwszeństwa samochodowi marki V. (...) jadącemu jezdnią z jego prawej strony czym stworzył zagrożenia kolizyjne i doprowadził do zderzenia z nim. Przed potrąceniem F. kierowca V. (...) poruszał się z prędkością rzędu od 40 do 61 km/h. Prędkość chłopca przed potrącenie mogła wynosić ok. 5,4 km/h. W zaistniałej sytuacji kierujący samochodem jadąc z prędkością rzędu ok. 50 km/h nie miał możliwości uniknięcia wypadku. (kopia odpisu skróconego aktu zgonu, k.28, kopia odpisu skróconego akt urodzenia, k. 28, zeznania świadka K. P. (1), k. 719-221, opinia biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków w ruchu drogowym, k. 729-746, opinia uzupełniająca biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków w ruchu drogowym, k. 773-774v)

Postanowieniem z dnia 30 września 2015 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej Praga-Północ w Warszawie w sprawie wypadku drogowego z dnia 7 lipca 2013 roku zaistniałego na wysokości ul. (...) w W. skutkującego zgonem F. W. tj. o czyn z art. 177 § 2 k.k. działając na zasadzie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył śledztwo w sprawie wobec braku znamion czynu zabronionego. Prokurator przyjął, że brak było podstaw do przyjęcia, że kierujący pojazdem K. P. (1) poruszał się z niedozwoloną prędkością i przyczynił się do zaistnienia wypadku. (postanowienie, k. 371-372 akt 2 Ds. 350/15)

W związku z organizacją pogrzebu rodzice małoletniego ponieśli następujące wydatki:

- koszt zakupu odzieży dla zmarłego – 300 zł;
- koszt zakupu wieńcy pogrzebowych i zniczy – 250 zł;
- koszt zakupu odzieży żałobnej dla powoda R. W. – 600 zł;
- koszt zakupu trumny – 648 zł;
- koszt przewozu zwłok – 756 zł;
- koszt obsługi pogrzebu – 1.080 zł;
- koszt wykonania napisów pogrzebowych – 108 zł;
- koszt wpuszczenia trumny do grobu – 216 zł;
- opłata za miejsce na cmentarzu – 8.000 zł;
- koszt wykonania nagrobku – 2.500 zł,
- koszt konsolacji – 1.395 zł.

(faktura nr (...) z dnia 10 lipca 2013 roku, k. 29, pokwitowanie zaliczek na poczet pogrzebu, k. 360, potwierdzenie przelewu i zaliczki na konsolację, k. 31, umowa o miejsce na cmentarzu, k. 32-34, faktura nr (...) z 29 sierpnia 2013 roku za nagrobek, k. 35, zeznania powódki A. W. (1), k. 897-899))

Pismem z dnia 16 czerwca 2014 roku powodowie wystąpili do pozwanego jako ubezpieczyciela z roszczeniami odszkodowawczymi wzywając do zapłaty na rzecz A. i R. W. kwoty łącznej 15.853 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz na rzecz R., A. i A. W. (2) oraz W. Ż. (babci zmarłego) kwoty po 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Na mocy decyzji z dnia 16 września 2014 roku pozwany przyznał na rzecz A. i R. W. kwoty po 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia, na rzecz A. W. (1) 14.703 zł tytułem odszkodowania, a na rzecz A. W. (2) i W. Ż. kwoty po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia. (bezsporne)

A. W. (1) jest matką zmarłego F. W.. W chwili wypadku miała 36 lat. Śmierć syna była dla niej trudnym i bolesnym doświadczeniem życiowym, negatywnie wpłynęła na jej życie emocjonalne i psychiczne. Do chwili obecnej nie może pogodzić się ze śmiercią syna i wciąż intensywnie przeżywa traumę z tym związaną. Stała się nadwrażliwa, niepokoi się gdy członkowie rodziny nie wracają na czas do domu. Panicznie boi się, że coś im się stało. Przypomnienie sytuacji

stresowych powoduje drżenie, przyspieszenie pracy serca. Ma trudności z koncentracją uwagi i pamięcią od czasu śmierci syna. Ma łatwość wpadania w rozdrażnienie i skłonność do płaczu. Po śmierci syna nie korzystała z pomocy psychiatrycznej i psychologicznej. Korzystała wraz z mężem z grupy wsparcia organizowanej przez kościół. Powódka ukrywała w pracy żalobę, starała się tłamsić emocje wywołane śmiercią syna nie chcąc stawiać współpracowników w niezręcznej sytuacji. Występują u niej zaburzenia adaptacyjno, lękowo, depresyjne, utrwalone – przedłużona reakcja żałoby. Przewlekły charakter zaburzeń jest wskazaniem do podjęcia przez nią terapii jednak rokowania są niekorzystne. (kopia odpisu skróconego aktu zgonu, k.28, kopia odpisu skróconego akt urodzenia, k. 28, kopia odpisu skróconego aktu małżeństwa, k. 27, opinia biegłego psychiatry, k. 810-819, opinia uzupełniająca biegłego psychologa, k. 872-874, zeznania powódki A. W. (1), k. 897-899)

R. W. jest ojcem zmarłego F. W.. W dniu wypadku miał 40 lat. Powód po śmierci syna z osoby pogodnej, wesołej pełnej życia zamienił się człowieka przygnębionego. Stał się apatyczny, zamknięty w sobie, wycofany z życia rodzinnego i towarzyskiego, często płakał z bezsilności i tęsknoty za synem. Stał się nerwowy, negatywnie nastawiony do ludzi, zaczął szkodliwie nadużywać alkoholu. Z uwagi na nieradzenie sobie z negatywnymi emocjami korzystał z pomocy psychiatry, psychologa oraz leczenia farmakologicznego. Tragedia, która spotkała powoda znacznie wpłynęła na jego pracę zawodową. Powód nie mógł m.in. skoncentrować się na swojej pracy, w której zajmował stanowisko menadżera zarządzającego. Opuszczał dni w pracy, współpracownicy mieli utrudniony z nim kontakt telefoniczny, nie wywiązywał się z powierzonych mu zadań. Stan psychiczny powoda po śmierci syna doprowadził do tego, że pracodawca zmuszony został do rozwiązania z nim umowy o pracę. W 2014 roku powód podjął zatrudnienie w firmie wytwarzającej drzwi, jednak z uwagi na jego stan emocjonalny nie przedłużono z nim umowy o pracę. Powód korzysta z pomocy psychologicznej i terapii farmakologicznej co pomogło mu podjąć ponownie stabilne zatrudnienie w 2015 roku. Kontynuuje psychoterapię gdyż nie może otrząsnąć się z traumy po śmierci dziecka. Od początku września 2019 roku jest pod opieką przychodni (...). Przyjmuje leki uspokajające i antydepresyjne. W 2014 roku powodom urodził się syn S.. (kopia odpisu skróconego aktu zgonu, k.28, kopia odpisu skróconego akt urodzenia, k. 28, kopia odpisu skróconego aktu małżeństwa, k. 27, zeznania świadka W. A., k. 540-543, zeznania świadka A. S., k. 543-545, zeznania powoda R. W., k. 631-634, opinia biegłego psychiatry, k. 810-819, opinia uzupełniająca biegłego psychiatry ustna, k. 941-942, opinia biegłego psychologa, k. 821-828, opinia uzupełniająca biegłego psychologa, k. 872-874, rozwiązanie umowy o pracę, k. 225, kopia dokumentacji medycznej, k. 906-907, zeznania powódki A. W. (1), k. 897-899)

A. W. (2) w chwili śmierci brata miał 6 lat. Przeżył silnie śmierć brata, miał obniżony nastrój, był smutny. Zdarzało się, że wybuchał płaczem niespodziewanie, miał koszmary senne. Niepokój wywoływało w nim również jak śmierć brata przeżywają rodzice. Z czasem smutek i obniżony nastrój ustąpiły, ale chłopiec zaczął przejawiać postawę lękową, stał się wycofany i bojaźliwy. Do tej pory nie może pogodzić się ze śmiercią brata, trudno mu o tym mówić bez płaczu. U małoletniego występują zaburzenia adaptacyjne – reakcja depresyjna przedłużona z utrzymującymi się objawami lękowymi. Zaburzenia te rozwinęły się jako konsekwencja śmierci starszego brata F.. Małoletni powinien zostać objęty opieką terapeutyczną aby w pełni powrócić do zdrowia. (kopia odpisu skróconego akt urodzenia, k. 26, kopia odpisu skróconego aktu małżeństwa, k. 27, opinia biegłego psychiatry, k. 834-835, opinia biegłego psychiatry, k. 810-819, opinia uzupełniająca biegłego psychiatry ustna, k. 941-942, opinia biegłego psychologa, k. 821-828, opinia uzupełniająca biegłego psychologa, k. 872-874, zeznania powoda R. W., k. 896-897, zeznania powódki A. W. (1), k. 897-899)

Stan zdrowia psychicznego i fizycznego powodów znacznie się pogorszył po tragicznej utracie syna i brata, kiedy cała rodzina była w szoku i bólu. U powoda (ojca F.) rozpoznano bardzo silne zaburzenia depresyjne reaktywne, skutkujące myślami samobójczymi i nadużywaniem alkoholu, pozostające w związku przyczynowo-skutkowym ze śmiercią syna. Sytuacja emocjonalna ojca wpłynęła niekorzystnie na życie uczuciowe pozostałych członków rodziny, bowiem lęk ojca utrudnił im własną terapię, a rodzina nie przepracowała swojej żałoby i nadal przeżywają śmierć F.. (opinia biegłego psychologa, k. 821-828)

Powyżej ustalony stan faktyczny zasadniczo nie budził wątpliwości. W większości był on bowiem bezsporny między stronami. Nie kwestionowano faktu zaistnienia wypadku, zawarcia umowy ubezpieczenia OC i jej treści. Różnica stanowisk dotyczyła przede wszystkim kwestii zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia.

Zgromadzone w aktach sprawy dokumenty nie wzbudziły wątpliwości co do ich prawdziwości i autentyczności, a ich wartość dowodowa nie została skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron. Sąd także nie stwierdził w toku postępowania jakichkolwiek okoliczności mogących podważyć zaufanie do nich.

W niniejszej sprawie sporządzona została opinia psychologiczna przez biegłego sądowego psychologa, a także opinie psychiatryczne. Biegli uzupełniali je na piśmie oraz ustnie ustosunkowują się do zastrzeżeń stron. W ocenie Sądu wszystkie te opinie zostały sporządzone w sposób fachowy, rzetelny i wyczerpujący. Były spójne, logiczne i zrozumiałe. W sposób przekonujący i nie budzący zastrzeżeń zostały w nich wskazane przesłanki, które doprowadziły do końcowych wniosków i pozwoliły na ocenę stanu psychicznego rodziców zmarłego F. oraz jego młodszego brata, rokowania zmian w stanie psychicznym powodów na przyszłość, wpływu wypadku drogowego i w związku z tym żałoby powodów po śmierci syna i brata na ich codzienne funkcjonowanie.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków W. A. oraz świadka A. S., Świadczyli spontanicznie, bez skłonności do przekłamań czy przesady. Przedstawili relacje łączące powodów ze zmarłym F. rozmiar i charakter cierpienia, krzywdę powodów wynikłą wskutek jego śmierci oraz szkód wynikłych wskutek jego śmierci.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka K. P. (2), kierowcy samochodu który w dniu 7 lipca 2013 roku potracił F. W.. Wypowiedzi świadka tworzą spójną całość, nie zawierają istotnych sprzeczności ani nielogiczności tego rodzaju, które mogłyby prowadzić do ich całkowitego kwestionowania.

Odnośnie zeznań świadków M. Z. oraz M. Z., Sąd uznał je za wiarygodne i przydatne dla ustalenia stanu faktycznego jedynie w zakresie w jakim opisywali dokładnie moment, w którym doszło do wypadku. Sąd jednak nie uznał za wiarygodne zeznań świadków w zakresie w jakim przedstawiali swoją subiektywną ocenę prędkości z jakim poruszał się kierowca V. (...). Zarówno z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków w ruchu drogowym sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania, jak i z opinii biegłych sporządzonych w postępowaniu przygotowawczym toczącym się przeciwko K. P. (2) wskazano, że mógł on poruszać się z prędkością od 40 do 60 km/h, a nie tak jak sugerowali świadkowie z prędkością 100 km/h.

Ustalając przebieg wypadku komunikacyjnego oraz stopień przyczynienia się poszkodowanego Sąd Okręgowy oparł się na opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków. Zdaniem Sądu opinia biegłego była przydatna do rozstrzygnięcia sprawy. Opinia była należycie uzasadniona, nie zawierała sprzeczności i opierała się na materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Należy podkreślić, że opinia była również spójna z ustaleniami biegłych z zakresu rekonstrukcji wypadków wyrażonymi w postępowaniu przygotowawczym 2 Ds. 350/15.

Za wiarygodne uznano zeznania powodów A. W. (1) i R. W. albowiem znajdują one potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę odpowiedzialności strony pozwanej stanowiły przepisy art. 822 k.c. i art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 392 z późn. zm.). Zgodnie z tym ostatnim przepisem z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Należy podkreślić na wstępie, że pozwany nie kwestionował swej odpowiedzialności gwarancyjnej za sprawcę szkody.

Niesporne było również, że zmarły F. W. (syn A. i R. W., brat A. W. (2)) przyczynił się do powstania szkody, przy czym brak było zgody między stronami co do wysokości przyczynienia. Co do zasady jeżeli poszkodowany, który przyczynił się do powstania szkody, następnie zmarł, a roszczeń dochodzą osoby uprawnione jako poszkodowane pośrednio, przyczynienie się zmarłego powoduje zmniejszenie odszkodowania dla tych osób na podstawie art. 362 k.c. Wynika to z faktu, że roszczenia osób wymienionych w art. 446 k.c. są zależne od zachowania się poszkodowanego (por. G. Bieniek, H. Ciepła, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska Komentarz do kodeksu cywilnego Księga trzecia Zobowiązania Tom I, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1996 r., str. 375, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1985 roku, sygn. akt IV CR 412/85, Lex nr 5221, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1985 roku, sygn. akt IV CR 398/85, opubl. Legalis). Poszkodowane ozdoby małoletnie które nie ukończyły lat trzynastu zgodnie z art. 426 k.c. nie ponoszą odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę. W orzeczeniu SN wskazuje, że w odniesieniu do małoletniego, który nie ukończył 13 roku życia, nie można mówić o winie, a tym samym i szkodzie powstałej wyłącznie z winy poszkodowanego (antologicznie uchwała z dnia 11 stycznia 1960r, sygn. Akt I Co 44/59, publ OSNCK 1960/4/952, wyrok z dnia 20 stycznia 1970r sygn. Akt II CR 624/69, publ. OSNC 1970/9/163, uchwała z dnia 20 września 1975r, Sygn akt IIICZP 8/75, publ. OSNC 1976/7-8/151), a co za tym idzie kierujący pojazdem na podstawie przesłanki, która co do zasady zwalnia z odpowiedzialności (wyłącznej winy poszkodowanego) nie będzie mógł uwolnić się od odpowiedzialności

Stosownie do art. 362 k. c. również w odniesieniu do małoletnich można mówić o stopniu przyczynienia się do szkody, co oznacza że zachowanie się małoletniego poszkodowanego z uwzględnieniem stopnia jego rozwoju uzasadniać może pomniejszenie świadczeń należnych poszkodowanemu (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1960 r. 1 CO 44/59 (OSN 1960 z IV, poz 92, wyrok SN z 18 marca 1997 roku (sygn.. akt ICKU 25,97, publ. Prok. I Pr. 1997/10/32).

Możliwość obniżenia odszkodowania istnieje wtedy, gdy związek pomiędzy działaniem lub zaniechaniem poszkodowanego a powstałą szkodą jest taki, że gdyby nie określone zachowanie się lub zaniechanie poszkodowanego, bądź w ogóle nie doznałby on szkody, bądź też wystąpiłaby ona w mniejszym rozmiarze. Z opinii biegłego wynika, że zachowanie F. W. było nieprawidłowe i przyczyniło się do powstania wypadku, a analiza materiału dowodowego nie daje podstaw do stwierdzenia z całą pewnością nieprawidłowości zachowania kierującego samochodem marki V..

Przyczynienie się F. W. do zaistnienia wypadku drogowego, polegało na tym, że wszedł on na jezdnię poza przejściem dla pieszych w chwili gdy nadjeżdżał samochód kierowany przez K. P. (1). Tym samym naruszył on przepis art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1260), zgodnie z którym przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych jest dozwolone tylko pod warunkiem, że nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub utrudnienia ruchu pojazdów - pieszy jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi.

Należy wskazać jednocześnie, że przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody w tym przede wszystkim opinia biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków, jak i w postępowaniu przygotowawczym w sprawie potrącenia małoletniego F., nie wykazało, z całą pewnością aby kierowca pojazdu, który potrącił chłopca poruszał się z niedozwoloną prędkością i przyczynił się do zaistnienia wypadku. Sąd jako miarodajnych dla ustalenia faktu z jaką prędkością poruszał się K. P. (2) nie mógł wziąć pod uwagę subiektywnej oceny przedstawionej przez świadków M. i M. Z.. O ile świadkom mogło się wydawać, że kierowca V. (...) ruszył bardzo dynamicznie po zmianie sygnalizacji świetlnej na zieloną nie jest to równoznaczne z ustaleniem, że w chwili wtargnięcia przez F. na jezdnię poruszał się z prędkością 100 km/h. Opinie biegłych jednoznacznie wykluczyły możliwość poruszania się przez K. P. (2) z prędkością większą niż 61 km/h.

W związku z powyższym całokształt okoliczności sprawy przemawia za oceną, że nieprawidłowości postępowania zmarłego przyczyniły się (tak jak to przyjął ubezpieczyciel) w 50% do wypadku, co powoduje w tym zakresie obniżenie należnych powodom świadczeń.

Sąd Okręgowy jednak mimo podzielenia stanowiska pozwanego odnośnie procentowego przyczynienia się zmarłego F. do wypadku, uznał, że wypłacona przez ubezpieczyciela kwota nie odpowiada rozmiarowi krzywdy powodów.

Podstawę żądania pozwu stanowi przepis art. 446 § 4 k.c. przyznający prawo do zadośćuczynienia dla najbliższego członka rodziny zmarłego za doznaną krzywdę, czyli szkodę niemajątkową. Powołany przepis ma na celu zrekompensować krzywdę spowodowaną naruszeniem prawa do życia w rodzinie i bólu spowodowanego utratą osoby najbliższej.

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia się sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji. W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 § 4 k.c. mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania oraz wiek pokrzywdzonego. Podkreślił, że wysokość zadośćuczynienia przyznawanego na podstawie art. 446 § 4 k.c. ma ocenny charakter, a przy jego ustalaniu sąd ma duży zakres swobody. Każdy przypadek powinien być przy tym traktowany indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocenę tę opierać należy na kryteriach obiektywnych, a nie wyłącznie na subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. jest odzwierciedleniem rozmiaru krzywdy w formie pieniężnej, która - jak słusznie wskazuje się w literaturze i orzecznictwie - nie koreluje ze statusem materialnym pokrzywdzonego. Zatem rozmiar zadośćuczynienia odnosić należy do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka „przeciętnej stopy życiowej” społeczeństwa ma charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego rozmiar (tak Sąd Najwyższy w sprawach IV CKN 1266/00, sygn. III CSK 279/10 i sygn. IV CSK 416/11).

O tym, kto jest najbliższym członkiem rodziny decyduje faktyczny układ stosunków pomiędzy określonymi osobami, a nie formalna kolejność pokrewieństwa wynikająca w szczególności z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, czy ewentualnie z powinowactwa. Aby więc ustalić, czy występujący o zadośćuczynienie jest najbliższym członkiem rodziny niezującego sąd powinien stwierdzić, czy istniała silna i pozytywna więź emocjonalna pomiędzy dochodzącym tego roszczenia a zmarłym. W przedmiotowej sprawie ponad jakąkolwiek wątpliwość ustalono, że powodów A. W. (1) i R. W. (rodziców) oraz A. W. (2) (brata) łączyły ze zmarłym F. bliskie relacje i, że są oni bliskimi członkami rodziny zmarłego, a zatem są uprawnieni do zadośćuczynienia.

Nagła i tragiczna śmierć F. z całą pewnością była traumatycznym przeżyciem dla powodów, których łączyły ze zmarłym rodzinne więzi bliskości. Jednocześnie skutek zdarzenia z dnia 7 lipca 2013 roku zostało naruszone prawo powodów do życia w pełnej rodzinie. Krzywda powodów po śmierci F. jest bardzo dotkliwa z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną przez zmarłego w życiu powodów.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia należnego powodom A. W. (1) i R. W. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że zmarły F. był pierwotnym synem, z którym rodzice byli bardzo związani. Powodowie pomimo upływu czasu nie mogą pogodzić się ze śmiercią syna. Ból i cierpienie wynikające z nagłej śmierci dziecka noszą do dziś. Powód R. W. do tej trudniej na pierwszy rzut oka radzi sobie ze śmiercią syna. Korzystał i korzysta z pomocy specjalistycznej psychologa i psychiatry. Z racji zaburzeń depresyjnych miał myśli samobójcze i stale przyjmuje leki antydepresyjne. Z uwagi na niemożność poradzenia sobie ze śmiercią dziecka nadużywał alkohol w sposób szkodliwy. Po śmierci syna nie potrafił realizować obowiązków zawodowych co skutkowało najpierw rozwiązaniem z nim umowy o pracę, a następnie nie przedłużeniem umowy u nowego pracodawcy. Powód pozostawał również z uwagi na stan psychiczny na zwolnieniu lekarskim. Nadal wymaga konsultacji specjalistycznych i terapii. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności oraz nadal

występujące zaburzenia lękowo, depresyjno, adaptacyjne w ocenie Sądu adekwatną kwotą z tytułu zadośćuczynienia dla powoda R. W. będzie kwota 150.000 zł. Kwota ta przedstawia pewną odczuwalną wartość ekonomiczną i pomoże wynagrodzić doznane cierpienia psychiczne. Uwzględniając wypłaconą już na rzecz powoda kwotę 20.000 zł oraz pięćdziesięcioprocentowe przyczynienie F. do wypadku, Sąd zasądził na rzecz powoda kwota 55.000 zł, $(150.000 \times 50\% = 75.000 - 20.000 \text{ zł} = 55.000 \text{ zł})$ oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Powódka A. W. (1), nie ujawniając tego w takim zakresie jak jej mąż również głęboko przeżywa śmierć syna i do tej pory nie odzyskała równowagi psychicznej. Powódka wiarygodnie, w ocenie Sądu, zeznawała, że m.in. w pracy ukrywała swój ból nie chcąc być poddawana ocenie przez współpracowników. Powódka widząc stan męża przejęła na siebie ciężar odpowiedzialności za rodzinę, za prawidłowy rozwój młodszego syna, za zapewnienie środków finansowych na utrzymanie rodziny. Powódka wspierała również męża. emocjonalną, ale też finansową za dalsze, względnie prawidłowe funkcjonowanie rodziny.. Powódka odczuwała ból i stratę, ale przeżycia jej nie są uzewnętrzniane w takim zakresie jak męża. Z opinii biegłego psychologa, który wskazał, że sytuacja emocjonalna ojca wpłynęła niekorzystnie na życie uczuciowe pozostałych członków rodziny, bowiem lęk o ojca utrudnił im własną terapię, a rodzina nie przepracowała swojej żaloby i nadal przeżywa śmierć F.. W ocenie Sądu ból, cierpienie i stopień krzywdy powódki są co najmniej na tym samym poziomie, co cierpienia R. W.. Podobnie jak w przypadku R. W. Sąd przyjął, że adekwatną kwotą z tytułu zadośćuczynienia dla A. W. (1) będzie kwota 150.000 zł. Kwota ta przedstawia pewną odczuwalną wartość ekonomiczną i pomoże wynagrodzić doznane cierpienia psychiczne. Uwzględniając wypłaconą już na rzecz powódki kwotę 20.000 zł oraz pięćdziesięcioprocentowe przyczynienie F. do wypadku, Sąd zasądził na rzecz powódki kwota 55.000 zł, a dalej idące żądanie zostało oddalone.

W zakresie roszczenia powoda A. W. (2) Sąd Okręgowy miał na uwadze, że bracia byli bardzo zżyci. Po śmierci brata małoletni A. stał się zamknięty i wycofany. Utracił autorytet jakim był dla niego starszy brat. Trauma wywołana śmiercią brata doprowadziła do tego, że u małoletniego (podobnie jak u jego rodziców) występują stany lękowe o młodszego brata S.. Małoletni bardzo niepokoi się o brata co z pewnością wywołane jest doświadczeniem związanym z utratą F.. A. rozwija się mimo to prawidłowo i nie sprawia rodzicom problemu. Nie mniej jednak powinien podobnie jak matka podjąć terapię. Biorąc jednak pod uwagę wiek małoletniego powoda i niższy stopień krzywdy niż to zostało wykazane w przypadku pozostałych powodów Sąd uznał, że należną kwotą zadośćuczynienia dla A. W. (2) będzie kwota 100.000 zł. Uwzględniając wypłaconą już na rzecz powoda kwotę 10.000 zł oraz pięćdziesięcioprocentowe przyczynienie F. do wypadku, Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 40.000 zł, a dalej idące żądanie zostało oddalone

Żądanie zwrotu kosztów pogrzebu miało swe oparcie w art. 446 § 1 k.c. Jeżeli chodzi o koszty pogrzebu, to w orzecznictwie wskazuje się, że obejmują one zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (jak przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu i in.), jak również zwrot wydatków, odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobku (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znaczne, np. z uwagi na materiał lub wystrój nagrobku, wyższe), wydatki na wieńce i kwiaty, koszty zakupu odzieży żałobnej, oprawę ceremonii pogrzebowej.

Powódka udowodniła wysokość tych kosztów załączonymi do akt sprawy fakturami, pokwitowaniami i dowodami wpłaty za obrzęd pogrzebowy, przygotowanie grobu, usługę pogrzebową. Jednocześnie Sąd dał wiarę zeznaniom powódki w zakresie wydatków na zakup garniturów dla męża i F.. W ocenie Sądu koszty na zakup odzieży żałobnej określone przez powódkę na 600 zł i 300 zł oraz zakupu wieńców w kwocie 250 zł z punktu widzenia doświadczenia życiowego są realne i prawdopodobne. W związku z powyższym Sąd przyjął w całości za udowodnione koszty pogrzebu określone na łączną kwotę 15.853 zł. Przy uwzględnieniu wypłaconej powódce w toku postępowania likwidacyjnego kwoty 7.351,50 zł i przyczynienia, została zasądzona kwota 575 zł $(15.853 \text{ zł} - 7.351,50 \text{ zł} - 50\%)$ i oddalone powództwo w zakresie odszkodowania w pozostałej części.

Od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia 9 sierpnia 2014 roku, tj. po upływie trzydziestu dni od daty wezwania do zapłaty (k. 359) do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz przy uwzględnieniu zmian w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących odsetek i wyodrębnienie odsetek ustawowych za opóźnienie, od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia ma charakter bezterminowy,

obowiązek jego zapłaty powstaje z chwilą wezwania do zapłaty i od tej daty powstaje stan opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 roku, sygn. akt I CK 7/05, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 roku, sygn. akt I CSK 433/06).

Koszty postępowania Sąd na podstawie art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c. pozostawił dokładne wyliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu. Sąd stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów (art. 100 k.p.c.) obciążył kosztami procesu strony w następujący sposób: powodów w 50% i pozwanego w 50%.

SSO Marek Grodzki

ZARZĄDZENIE

(...)